

JANHUS

LISTY Z KOSTNICE

Vybral, do současné češtiny převedl a poznámkami opatřil
Alexandr Flek

BIBLION 2021

Z CESTY DO KOSTNICE

Začátkem října 1414 je Hus rozhodnut hájit svou víru před koncilem v Kostnici. Ještě v Čechách před odjezdem píše svému nejbližšímu žáku Martinovi list, který lze označit za jeho osobní závěť, a také list na rozloučenou všem českým přátelům.

Dne 11. října se Hus s ochranným doprovodem pánů Václava z Dubé a Jana z Chlumu vydává na více než třítydenní pouť do Kostnice. Cestou se setkává s vřelým přijetím, v projížděných městech diskutuje s teology a šíří své prohlášení v latinském a německém znění. Ze zastávky v Norimberku pak přátelům v Čechách píše o zdárném průběhu své cesty.

MISTRU MARTINOVÍ Z VOLYNĚ

začátkem října 1414

Prosím, abys tento list neotvíral, dokud se nedozvíš, že jsem mrtev.

Mistře Martine,¹ nejdražší bratře v Kristu!

Napomínám tě v Pánu, aby ses bál Boha, zachovával jeho přikázání, vyhýbal se společnosti žen a byl opatrný, když posloucháš ženskou zpověď, aby tě skrze ženské pokrytectví nepodvedl Satan. Jak říká Augustin: „Nevěř pobožným. Čím je pobožnější, tím je chlípnější, a pod rouškou zbožnosti se v útrobach skrývá chtíč.“² Chraň se tedy, abys nepřišel o nenahraditelné panictví, které, doufám, zachováš.

Pamatuj, že jsem tě od mládí učil sloužit Kristu Ježíši – a jak rád bych tě jednoho dne naučil vše, co vím, kdybych jen býval mohl! Víš také, že jsem odsuzoval lakotu a nezřízený život duchovních. Právě kvůli tomu z milosti Boží trpím pronásledování, které se proti mně brzy dovrší; nebojím se však být hanoben pro jméno Ježíše Krista.

Prosím tě také z celého srdce, abys nedychtil po majetku. Budeš-li povolán ke správě farnosti, starej se o čest Boží, o spásu duší a o práci, ne o chov prasat nebo správu pozemků. A staneš-li se farářem, dej si pozor, abys neměl mladou kuchařku, abys nebudoval spíše

dům než duši. Hleď, abys byl stavitelem duchovního stánku, pomáhal chudým a žil v pokoře – a abys neprojídal majetek hodováním.

Bojím se také, že pokud nenapravíš svůj život a nezřekneš se krásných a nadbytečných šatů, budeš přísně pokárán od Pána – stejně jako budu pokárán i já nešťastník, který jsem se takovými věcmi zabýval, když jsem se nechal svést špatnými zvyky lidí a jejich pochvalami, zasažen duchem pýchy proti Bohu.

A protože už od mládí výborně znáš mé kázání i veřejné vystupování, není třeba, abych ti psal něco dalšího. Prosím tě ale pro milosrdenství Ježíše Krista, abys mě nenásledoval v žádné lehkomyšlnosti, kterou jsi na mně mohl vidět. Víš, že předtím, než jsem se stal knězem, jsem – ach běda! – rád a často hrával šachy, mařil tím čas a mnohokrát jsem tou hrou nešťastně popouzel k hněvu jiné i sebe. Proto i pro jiné nesčíslné viny, jichž jsem se dopustil, se odevzdávám tvým prosbám k nejmilostivějšímu Pánu, aby mi odpustil, aby ráčil řídit můj život a po překonání nástrah nynějšího věku – těla, světa a ďábla – aby mě nakonec v soudný den usídlil v nebeské vlasti.

Buď zdrav v Kristu Ježíši spolu se všemi, kteří zachovávají jeho zákon.

Mou šedou suknici si můžeš nechat na památku. Myslím ale, že se ti šedivá barva oškliví; dej ji tedy, komu

uznáš za vhodné. Bílou suknicí dej Faráři,³ mému žáku. Jiřímu (Jiříkovi) dej také kopy grošů⁴ nebo i tu šedou suknicí, protože mi věrně sloužil.

- 1 Pražský univerzitní mistr, Husův nejbližší žák a kazatel v Betlémské kapli.
- 2 Citát z Augustinova spisu *De cohabitatione clericorum et mulierum*.
- 3 Přezdívka jednoho z kleriků v Husových službách.
- 4 Tj. 60 stříbrných grošů.

ČESKÝM PŘÁTELŮM NA ROZLOUČENOU

začátkem října 1414

Mistr Jan Hus, v naději kněz a služebník Pána Ježíše Krista, všem věrným a milým bratrům a sestrám v Pánu Ježíši, kteří skrze mě slyšeli a přijali Boží slovo: milost vám a pokoj od Boha, Otce našeho, i od Ducha svatého, abyste zůstávali v jeho pravdě bez poskvrny.

Věrní a milí přátelé!

Víte, že jsem mezi vámi dlouho a věrně pracoval, když jsem vám kázal slovo Boží beze všeho kacířství a bludů. Také víte, že mojí touhou bylo, je a až do smrti bude vaše spasení. Chtěl jsem vám ještě předtím, než odjedu na koncil do Kostnice, kázat a zejména vám oznámit křivá svědectví i svědky, kteří proti mně svědčili. Všechny je mám zapsané i s jejich svědectvími a dozvíte se o nich, abyste se nelekali, pokud mě potupí nebo odsoudí k smrti za nějaké kacířství, jehož jsem se měl dopustit; a také abyste beze strachu a bez kolísání stáli v pravdě, kterou vám Pán Bůh dal poznat skrze věrné kazatele i skrze mě ubohého; a za třetí proto, abyste se uměli vyhýbat lstivým a pokryteckým kazatelům.

I bez glejtu¹ jsem se již vypravil na cestu mezi velmi veliké a velmi mnohé nepřátele, z nichž nejhorší jsou nepřátelé domácí, jak se sami dozvíte a přesvědčíte po skončení koncilu. Bude jich mnohem více, než bylo proti našemu milosrdnému Vykupiteli: biskupů, mistrů, řeholníků i světských knížat.

Důvěřuji však svému milostivému, moudrému a mocnému Spasiteli, že mi skrze své zaslíbení a vaši věrnou modlitbu dá moudrost a statečnost Ducha svatého, abych vytrval a nedal se od nich odvrátit na špatnou stranu, i kdyby mi dal trpět pokušení, urážky, vězení nebo smrt. Vždyť i on sám trpěl a své nejmilejší služebníky požádal o totéž a dal nám příklad, abychom pro něj a pro svou spásu byli ochotni trpět.² On Bůh a my jeho stvoření, on Pán a my služebníci, on král všeho světa a my človíčekové ubozí, on bez hříchu a my hříšní, on nic nepotřebující a my potřební. On trpěl za nás hříšné – proč bychom netrpěli také my? Vždyť naše utrpení v milosti znamená naše očištění od hříchů a zbavení od věčných muk. Jeho věrný služebník jistě nemůže utrpět újmu, když s jeho pomocí vytrvá.

Milí bratři a milé sestry, modlete se proto snažně, aby mi daroval vytrvalost a ochránil mě od poskvrnění. A má-li k jeho chvále a k našemu prospěchu posloužit má smrt, ať mi ji dá podstoupit bez velkého strachu. Pokud je pro nás lepší a prospěšnější, aby mě vám zase navrátil, i v tom ať mě vede bez poskvrny, abychom se v jeho zákoně ještě spolu poučili, abychom Antikristovy sítě ještě potrhali a budoucím bratřím dobrý příklad zanechali.

V Praze mě už možná před smrtí nespatriíte. Pokud mě mocný Bůh laskavě vrátí k vám, setkáme se o to radostněji – a co teprve, až se spolu shledáme v nebeské radosti!

Milosrdný Bůh – který svým dětem dává ryzí pokoj zde i po smrti a který nám vzbudil z mrtvých velikého Pastýře, jehož

prolitá krev je věčným svědectvím naší spásy – on sám kéž vás uzpůsobí ke všemu dobrému, abyste ve svornosti a bez roztržek plnili jeho vůli, abyste pokojně a ctnostně došli věčného pokoje skrze našeho Pána Ježíše Krista, jenž je věčný Bůh a pravý člověk narozený z Panny Marie. Jemu náleží chvála nyní i navěky se všemi vyvolenými, s nimiž, vytrváme-li zde v pravdě, budeme přebývat v nebeské radosti. Amen.

1 Tj. Zikmundova ochranného průvodního listu.

2 Srov. 1. Petr 2:21.

PROHLÁŠENÍ CESTOU NA KONCIL

říjen 1414

Mistr Jan Hus se právě ubírá do Kostnice, aby představil víru, kterou dosud zastával, nadále zastává, a dá-li Pán Ježíš Kristus, bude zastávat až do smrti.

Ještě před svým odchodem oznámil vyhláškami a listy po celém Českém království, že se chce zodpovídat ze své víry a učinit zadost kterémukoli žalobci ve všeobecném shromáždění na dvoře arcibiskupa pražského. Stejně tak i v tomto slavném říšském městě oznamuje: chce-li mu někdo přičítat nějaký blud nebo kacířství, ať se vypraví na koncil, protože on, mistr Jan Hus, je na tomto koncilu připraven zodpovídat se ze své víry před kterýmkoli odpůrcem.¹

1 Srov. 1. Petr 3:15.

PŘÁTELŮM V ČECHÁCH

24. října 1414

Pozdravení od Krista Ježíše.

Vězte, že jsem nikdy necestoval zahalen kápí, ale zjevně, s odkrytou tváří. Když jsem opustil Čechy a dorazil nejprve do města Bärnau, ještě před mým příchodem mne tam očekával farář se svými kaplany. Když jsem vkročil do světnice, hned mi nalil velký džbán vína a spolu se svými druhy přijímal všechno mé učení a prohlásil, že byl vždy mým přítelem.

Potom v Neustadtu mne všichni Němci velmi rádi viděli. Cestou přes Weiden nám mnoho lidí vyjadřovalo obdiv. A když jsme dorazili do Sulzbachu, šli jsme tam do hostince, kde zasedal tamní soud, *lant-richt*. Tam jsem v síni před konšely a staršími města řekl: „Hle, já jsem mistr Jan Hus, o kterém jste, myslím, slyšeli mnoho zlého. Ptejte se mne tedy.“ A když jsme probrali mnoho věcí, velmi příznivě všechno přijali. Pak jsme pokračovali přes Hirschau, kde nás opět velmi vřele přijali, a dále přes Hersbruck, načež jsme přenocovali ve městě Lauf. Tam za námi se svými kaplany přišel farář, velký znalec práva, a když jsem s ním rozmlouval, také on vše přijal příznivě.

Takto jsme tedy dorazili do Norimberku. Náš příchod tam rozhlásili kupci, kteří nás předešli, a tak

lidé stáli v ulicích, prohlíželi si nás a vyptávali se, který z nás je mistr Hus. Před jídlem mi poslal list mistr Jan Helvel, farář u sv. Vavřince; psal mi, že si se mnou už dávno přál promluvit. Odepsal jsem mu na témže listu, ať přijde, a tak přišel. Když jsem se pak už chystal jít vyvěsit prohlášení, které jsem předtím napsal,¹ vtom pro mě poslal pan Václav,² že se sešli měšťané a mistři a chtějí mne vidět a mluvit se mnou. Ihned jsem tedy vstal od stolu a šel za nimi. Mistři mi vzkázali, abychom rozmlouvali v soukromí, ale na to jsem jim řekl: „Já kážu veřejně. Chci, aby mohl poslouchat každý, kdo bude chtít.“ A tak jsme hned od té chvíle rozmlouvali před konšely a měšťany až do soumraku.

Byl tam také nějaký kartuziánský učenec, který mi vášnivě odporoval. A všiml jsem si, že mistru Albertovi,³ faráři od sv. Sebalda, se nelíbilo, že měšťané přitakali mým názorům. Nakonec ale byli všichni mistři a měšťané spokojeni.

Vězte také, že jsem si dosud nevšiml žádného nepřátelství. V každém hostinci nechávám na rozloučenou Desatero přikázání⁴ a někde je přilepím na zeď kouskem těsta. Všechny hospodyně i jejich muži mne přijímají velmi laskavě. Nikde také kvůli mně nevyhlašují zákaz bohoslužeb a všichni schvalují mé německé prohlášení.⁵ Poznávám tedy, že vůči mně nikde není větší nepřátelství než u obyvatel Českého království.

Co bych ještě napsal? Pan Václav a podobně pan Jan⁶ se mnou zacházejí velice laskavě a vlídně. Chovají se jako zvěstovatelé pravdy (přesněji řečeno obhájci pravdy) a s pomocí Páně se nám s nimi vše daří.

Král je v Porýní⁷ a pan Václav z Leštna se vydal za ním,⁸ zatímco my hned v noci vyrážíme do Kostnice, kam se už blíží papež Jan.⁹ Máme totiž za to, že by bylo zbytečné cestovat za králem snad 60 mil a pak se vracet do Kostnice.

Psáno v Norimberku v sobotu před svátkem Jednácti tisíc panen.¹⁰

- 1 Viz str. 12. Cestou německými městy Hus toto prohlášení vyvěšoval na dveřích chrámů.
- 2 Václav z Dubé
- 3 Mistr Albert Fleischmann
- 4 Zřejmě opis nedochovaného Husova krátkého výkladu k Desateru.
- 5 Německá verze Husova latinského prohlášení, viz s. 12.
- 6 Václav z Dubé a Jan z Chlumu
- 7 Zikmund se tam vypravil kvůli své korunovaci, k níž došlo 8. listopadu 1414 v Cáchách.
- 8 Václav z Dubé se vypravil za Zikmundem, aby od něj získal glejt pro Husa.
- 9 Jan XXIII. dorazil do Kostnice 28. října 1414.
- 10 Tj. sv. Voršily.

PŘÁTELŮM V ČECHÁCH

24. června 1415

Mistr Jan Hus, v naději služebník Boží, všem věrným, kteří milují a budou milovat Boha a jeho zákon, s prosbou, abyste v pravdě přebývali, v milosti Boží rostli a až do smrti statečně vytrvali.

Moji drazí!

Nabádám vás, abyste se nelekali a nedali se zastrašit tím, že mé knihy odsoudili ke spálení.¹ Pamatujte, že spálili také proroctví svatého Jeremiáše, které mu dal napsat sám Bůh. Tomu, o čem prorokoval, však neunikli, neboť po spálení mu Pán Bůh dal napsat táž slova a přidal ještě další. A tak se stalo: on seděl ve vězení a mluvil, zatímco jeho písař, svatý Baruch, psal. Tak to stojí psáno u Jeremiáše ve 35. nebo 45. kapitole.² Také v knihách Makabejských je psáno, že pálili zákon Boží a ty, u kterých jej našli, mučili.³ Potom pálili novozákonní svatě s knihami Božího zákona. Kardinálové také odsuzovali a pálili knihy svatého Řehoře a chtěli je všechny spálit, ale Pán Bůh je skrze Petra, jednoho jeho žáka, uchránil. Také svatého Jana Zlatoústého kněžský synod dvakrát odsoudil jako kacíře, ale milostivý Pán Bůh po smrti svatého Jana ukázal, že lhali.

Toto vše tedy mějte před očima a nenechte se zastrašit, abyste nečetli, co jsem psal, nebo abyste jim dávali své knihy

ke spálení. Pamatujte, co nám milosrdný Spasitel pověděl, aby nás varoval (Mat. 24), totiž že před soudným dnem „nastane veliké soužení, jaké do té doby nebylo od počátku světa a jaké už nikdy nebude, takže by (kdyby to bylo možné) byli svedeni i vyvolení. Kvůli vyvoleným však ty dny budou zkráceny.“⁴

Na to pamatujte, moji drazí, a stůjte pevně! Mám naději v Bohu, že se vás Antikristova škola zalekne a nechá vás na pokoji a že koncil z Kostnice do Čech nepřijde. Myslím, že mnozí účastníci koncilu dříve zemřou, než z vás dostanou nějaké knihy. Rozletí se z koncilu po světě jako čápi, a až přijde zima, poznají, co v létě provedli.

Považte, že i svoji hlavu⁵ odsoudili jako kacíře. Nuže, odpovězte, kazatelé, kteří kázete, že papež je pozemský Bůh, že nemůže hřešit, že nemůže svatokupčit (jak říkají církevní právníci), že papež je hlava celé církve svaté, kterou velmi dobře spravuje, že on je srdce církve svaté, kterou duchovně vyživuje, že on je studnice, z níž pramení všechna moc a dobrota, že on je slunce církve svaté a že je neochvějné útočiště, k němuž se každý křesťan musí utíkat.

A hle, nyní je ta hlava utata a pozemský Bůh spoután! Nyní je proslulý svými hříchy, studnice již vyschla, slunce po-haslo, srdce je vyrváno, útočiště z Kostnice uteklo a nyní je uvězněno, aby se k němu už nikdo neutíkal. Koncil ho odsoudil jako kacíře, protože prodával odpustky a biskupská i jiná ob-ročí. A mnozí z těch, kdo ho odsoudili, to předtím od něj sami kupovali a jiní to pak prodávali zase dalším. Byl mezi nimi

Jan, biskup litomyšlský, který se dvakrát pokoušel koupit úřad pražského arcibiskupa, ale jiní ho přeplatili.

Ach, proč nejdříve nevytáhli trám z vlastního oka?⁶ Vždyť i jejich kanonické právo říká: „Kdo by svůj úřad získal za peníze, bude jej zbaven.“⁷ Nuže, ať jsou tedy prodavač i kupec, věřitel i zprostředkovatel veřejně odsouzeni! Svatý Petr odsoudil a zatratil Šimona, že si chtěl koupit moc Ducha svatého za peníze.⁸ Tito muži však odsoudili a zatratili prodavače,⁹ zatímco sami jakožto kupci a zprostředkovatelé unikli a nadále obchodují v soukromí. V Kostnici je biskup, který své biskupství koupil, a druhý, který je prodal, a papež dostal peníze, že to povolil! A totéž se děje i v Čechách, jak sami víte.

Ach, kéž by Pán Ježíš řekl tomuto koncilu: „Kdo z vás je bez hříchu svatokupectví, ten ať papeže Jana odsoudí!“¹⁰ Zdá se mi, že by se jeden po druhém vytratili. Proč tedy před ním klekali, líbali mu nohy a nazývali ho nejsvětějším otcem, když věděli, že je to kacíř, vrah a sodomita, jak se ukázalo, když jeho hříchy vyšly najevo? Proč ho kardinálové zvolili papežem, když věděli, že je to podlý vrah, který zabil dokonce Svatého otce?¹¹ Proč mu trpěli svatokupectví, když byl papežem? Vždyť byli ustanoveni jeho rádci, aby mu dobře radili! Nejsou snad i oni vinni, když s ním sami svatokupčili? Proč dokud neutekl z Kostnice, ho nikdo neoslovil jinak než „Vaše svatosti“? Tehdy se ho báli; když na něj ale z Božího dopuštění nebo vůle dopadla světská ruka, hned se spikli a dohodli, že nesmí být propuštěn.

Antikristova zlost, ohavnost a hanebnost se nyní vskutku ukázala na papeži a dalších účastnících koncilu. Věrní služebníci Boží teď mohou rozumět slovům svého Spasitele – co mínil slovy: „Až uvidíte na opuštěném místě ohavnost, o níž prorokoval Daniel (kdo čte, rozuměj).“¹² Ta „veliká ohavnost“ – to je pýcha, lakota a svatokupectví; „na opuštěném místě“ – to je ctihodnost, kterou opustila pokora i ostatní ctnosti, jak to zjevně vidíme na těch, kdo mají úřad a ctihodnost.

Ach, kéž bych měl možnost popsat jejich hanebnost, aby si na ně věrní služebníci dávali pozor! Rád bych. Doufám ale, že Bůh po mně povolá jiné, ušlechtilejší – a že už nyní tu jsou ti, kteří lépe ozřejmí Antikristovu hanebnost a nasadí své životy až k smrti pro pravdu Pána Ježíše Krista, který vám i mně daruje věčnou radost. Amen.

Píšu tento list v den svatého Jana Křtitele v žaláři a v okovech, se vzpomínkou, že Jan byl také v žaláři a v okovech pro Boží pravdu stát.

- 1 23. června koncil rozhodl, že Husovy latinské i české spisy jsou kacířské a odsoudil je ke spálení.
- 2 Ve skutečnosti jde o kapitolu 36 (verše 4, 27–29, 32); Hus citaci odhaduje z paměti.
- 3 Srov. 2. Makabejská 7.
- 4 Matouš 24:21–24
- 5 Tj. papeže Jana XXIII. (viz pozn. 2, s. 117).
- 6 Srov. Matouš 7:5.

- 7 *Decretum Gratiani*, Pars II, Causa 1, qu. 1, cap. 3 (viz též qu. 3, cap. 3).
- 8 Skutky apoštolů 8:18–23
- 9 Tj. papeže Jana XXIII.
- 10 Srov. Jan 8:7.
- 11 O Janu XXIII. se obecně soudilo, že otrávil svého předchůdce Alexandra V.
- 12 Srov. Matouš 24:15.